

Moise Nicoara emlékére

– A Magyarországi Románok Kutatóintézetének IV. Tudományos Szimpozionja –

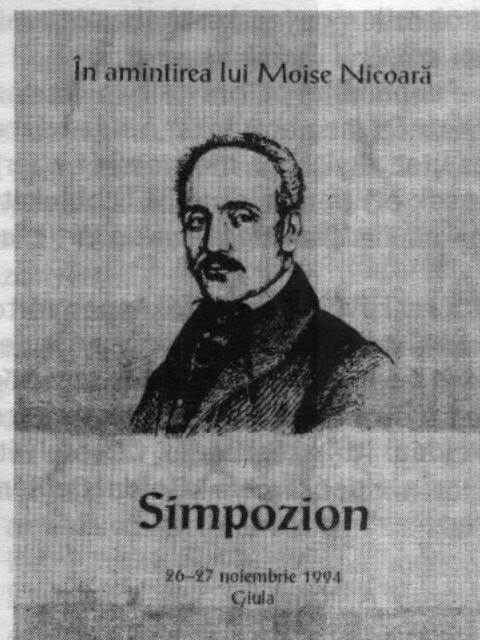
A Magyarországi Románok Kutatóintézete 1994. november 26–27-én Gyulán rendezte IV. tudományos szimpozionját, amelyet Moise Nicoară emlékének szentelt. A szimpozion díszvendége dr. Cornelia Bodea bukaresti akadémikus volt, az egyetlen Nicoară-monográfia szerzője. A tudományos ülészakon a két nap alatt tizenöt előadás hangzott el: Dr. Cornelia Bodea, akadémikus: *Moise Nicoară és kortársai*; Dr. Berényi Mária: *Moise Nicoară hozzájárulása a magyarországi románok kulturális-nemzeti életéhez*; Csobai Lászlóné: *Moise Nicoară és a gyulai románok*; Dr. Petrusán György: *A Memorandum időszerűsége*; Dr. Szántó György: *A Memorandum-per*; Martyin Emília: *Ruházati kellékek, mint mágikus tárgyak*; Dr. Borbély Anna: *A román nyelvjárási szövegek átírása*; Hergyán Tibor: *M. Blecher prózája*; Mihaela Bucin: *A magyarországi románok népköltészeti nyelvének esztétikája*; Kozma Mihály: *A magyarországi románok identitástudatának struktúrája*; Nikula Stella: *A kereszt – keresztény identitásunk jelképe*; Hocopán Sándor: *„Leányszöktetés” Méhkeréken*; Hocopán Anna: *„A túlvilág” a magyarországi románok hiedelmében*; Mo-

kán Gyöngyi: *Keresztnevek a kétegyházi románoknál*; Brád Annamária: *Családnévváltozások a kétegyházi románoknál*.

Moise Nicoarănak, a magyarországi vallási egyenjogúsítás kiemelkedő harcosának állított szobrot a gyulai nagyrománvárosi görögkeleti templom kertjében a Magyarországi Románok Kutatóintézete és a Magyarországi Románok Szövetsége. A szimpozion befejeztével, november 27-én délben került sor a szobor avatására és felszentelésére, amely az Aradon élő Mihai Pacurar alkotása.

Moise Nicoară 1784-ben született Gyulán, román kismemesi családban. Jogi és filozófiai tanulmányait Nagyváradon, Aradon, Pozsonyban, Pesten és Bécsben végezte. Több nyelven beszélő, nagy műveltségű és széles látókörű politikus és bölcész volt. Diplomáciai karrierre vágyott, ám a XIX. század eleji magyarországi román nemzeti és egyházi mozgalom főszereplőjévé vált.

E küzdelem élén az aradi püspökség román értelmisége állott. Céljuk az aradi püspökség és a magyarországi román ortodox egyház

A Szimpozion meghívója

elválása a szerb egyháztól, és a püspökség román nemzetiségű főpap-pal való betöltése volt. Ebben a küzdelemben jelentős szerepet játszott Nicoară, aki mozgalmat szervezett és 1815 körül kérvényekkel, petíciókkal a császárhoz fordult. Nicoară 1818-ig folytatta harcát Bécsben, mindhiába, majd reményét veszítve és saját híveitől is elhagyatva, kénytelen volt hazatérni Gyulára.

A szerbektől és a vármegyétől üldözve (börtönt is szenvedett emiatt három évig) 1825-ben Havaselvére emigrált. Életének további részében tanított, írt, szépírodalmi és politikai írásokat fordított, újságot szerkesztett. Sokat utazott Moldvától Konstantinápolyig, európai nagyságokkal találkozott és cserélt eszmét. Itthon maradt családja tagjaival szoros kapcsolatot tartott, hosszú levelekben számolt be nekik.

1861-ben nagy szegénységben halt meg Bukarestben. Írásos hagyatéka – versek, filozófiai kéziratok, politikai pamfletok, műfordítások, filológiai és nyelvészeti művek – a bukaresti akadémiai könyvtár kézirtárában található.

Berényi Mária

Gyulai szervezetek és polgárok megkoszorúzták városuk szülöttének szobrát